YEDİ DERYALAR GEÇSEN

ÖZDEMİR İNCE

ŞİİR

yazko

YEDİ DERYALAR GEÇSEN - ÖZDEMİR İNCE - yazko 132

YEDİ DERYALAR GEÇSEN
şiir

YAZKO
Türkocağı Cad. No: 17-19
Cağaloğlu — İstanbul
22 78 45

Cz.anın öteki şiir yapıtları:

KARGI (1953)
TUTANAKLAR (1967)
KİRAZ ZAMANI (1969 - 1980) «May Şiir Ödülü»
KARŞI YAZGI (1974)
RÜZGÂRA YAZILIDIR (1979)
ELMANIN TARİHİ (1981)
KENTLER (1981)

DODEKA PİİMOTA YA TON YANNİS RİTSOS (Yunanca)
(Keros, 1979, Atina)
POEMES (Fransızca)
(Editions Saint-Germain-des-près, 1982, Paris)
NAPİSSANO VARHOU VODATA (Bulgarca)
(Narodna Kultura, 1982, Sofya)

Şiir Çevirileri

BULGAR ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ (1971)
KÜBA ŞARKILARI. Nicolos Guillen (1976)
TAŞLAR YİNELEMELER PARMAKLIKLAR, Yannis Ritsos, 1978.
(TDK 1979 Çeviri Ödülü)
EVREN İÇİNDE EVREN, Alain Bosquet (1979)
BOYUN EĞMEYEN ÜLKE, Yannis Ritsos (1979) -Herkül Millas ile-
ÇAĞDAŞ BULGAR ŞİİRİ ANTOLOJİSİ (1983) -A. Behramoğlu ile-

Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi Tesislerinde
dizildi, basıldı, ciltlendi 27 73 37
Kapak: Bülent Erkmen
İstanbul 1983

YEDİ DERYALAR GEÇSEN

ÖZDEMİR İNCE

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi

İÇ DENİZ

AZAR AZAR

I.

Bir söz,
seken bir taş suyun üzerinde;
'kapıyı açsan karanlık açılacak.

Karanlığı bölsen kan fışkıracak,
'karanlığı bölsen
yıkılacak ölümün saltanatı.

II.

Ekmeği bölsen
içinden çıkar mı bahar?

— Evet, bahar çıkar!

Baharı bölsem,
içinden neler neler,
dereler, pınarlar, kuş sesleri çıkar.

III.

Gürültüsüzce gel yanıma, yaklaş
Bak,
bahçeye taze toprak ekliyor bahçıvan.

Rumelihisarı, 8.4.1981(*)

(*) Kimi okurlar şiirlerimin altındaki yer adlarını ve tarihleri merak ediyorlar, nedenini soruyorlar. Yer adları, «mekân» ın yaratıyla olan, bence yakın ve üretken ilgisini korumak isteğimdendir; tarihler ise şiirin bittiği günü değil başladığı günü imlemektedir. (Ö.İ.)

ÇÖL KARANLIĞI

Kapı çalınıyor, açıyorsun, kimse yok;
karşında yün eğiren bir çöl gecesi,
bir bakış; ateş yanığı:

bir damla kan ağıdı kumlar üzerinde

kapı çalınıyor beş vakit: aç!
bir karanlık bir hayta ormandasın
gölgeni bırakmışsın geldiğin yerde.

Nasıl da unutuldu hiç düşündün mü
bir bahar tiryakisi olduğun her zaman;
ama resmin duruyor kitaplar arasında.

Duydun mu? Kan ayaklı halk
kara halk diyorlar artık sana.

Ankara, 17.4.1981

SANCI

Yorgun düştüm kendimle dalaşmaktan
sanki cellâdımı yanımda taşıyorum.

Böyle demişti
bir ölümden ötekine geçerken,
neredeydik?
şimdi kesinlikle ansımıyorum.

Söylenmiş bir söz, bir zıpkın,
bir kesiğe tütün basarmış gibi,
yara izinin yasından anlıyorum.

Ankara, 15.5.1981

ZONKLAMA

Yüzünde tarihin erdemsiz, uçurum yüzü,
hangi defteri, hangi kitabı açsam;

bir can pazarı, bir tedirgin tuzak,
bir ölümü bir tohumla denk tutan.

Karaya oturdu tekne, omurga çatlak,
nasıl da açıktan geçiyor dünya buradan.

Ne işe yarar dumanla yazılar yazman;
bir işgal sabahı İstanbul yaşıyorsan?

Ankara, 24.5.1981

SULAR KARARMAK

Biraz mola ver iki acı arasında,
sulara gömülüyor gençliğin deltası.

İğildim,
denizi açan gövdene baktım,
kurumaya başladı
tırnaktan başlayarak
özsuyu çekildi sağ elimin.

Hep sustun,
mührü açılmadı ağzının,
kimse bir şey bilmiyor
neler geçti yaz kırgını Eylül'le
senin aranda.

Ankara, 30.5.1981

TOPRAKTA YALNAYAK YÜRÜMEK

Bir parça gökyüzüm olsa, diye yazmışım bir yere,
bir parça toprak, bir avuç buğday, ekmek için,
beyaz ya da yeşile düşkünlüğümden değil,
zenginleşmek, mala mal katmak — göstermek için
canın yongasını dosta düşmana —,
doldurmak ambarları kıtlığa, kötü günlere karşı;
bunlar değil, yemin ederim, bunlar değil nedeni:
istediğim sadece çıplak ayakla toprağa basmak!

Ankara, 4.6.1981

SABAHA KARŞI

Bir çiçeğin adı olmalısın,
bir dağ gölgesisin
güvercinboynu suda.

Dikkat et soğuk vurmasın,
sıcak kavurmasın seni,
köklerin kurumasın.

Sabırlı ol,
bekle biraz daha,

görünce güneş seni
yüzü aydınlanacak
başını kaldıracak

başını kaldıracak.

Ankara, 10.6.1981

OĞULLARIMIZ

Onlar sırtlarını görürler oğullarımızın;
biz, bizim olan gözlerine bakarız.

— Oğlum, yaralı dalım benim!

Ayak seslerinden tanırız oğullarımızı,
kokularından tanırız binlerce ot arasında;
tütün, taze ter ve yeşil çimen kokarlar.

— Oğlum, yaralı soluğum benim!

Bahar selidir oğullarımız Nisan - Mayıs'ta,
bazan güneş tutulması, bazan en uzun gün.

— Oğlum, yaralı suyum benim!

Yüzlerinde yorgun yüzü babaların,
yüzlerinde kederli öfkesi anaların;
alınlarında sevginin kazınmaz mührü.

— Oğlum, yaralı babam benim!

Yürekler daralır her sabah ezanında
kırılmıştır gönüllerin sırça aynası;
can yedi dağın ardında canavar ağzındadır.

— Oğlum, yaralı burcum benim!

Onlar sırtlarını görürler oğullarımızın;
biz kuzguncuk gözlerine bakarız.

— Oğlum, yaralı Tanrım benim!

Ankara, 17.6.1981

SEVDİM

Bir güvercin kuşudur ki yaşam havalandıkça sevdim
sarplara sardı, çıkmazlara girdi, dalaştıkça sevdim,
dikenlere bastım, sardı cılk yaralar bütün gövdemi,
yara bendim, can benimdi, güzel acımı sevdim;
acemiydim, yol sokak bilmezdim, sakardım üstelik,
kalemi gösterdiler, kağıdı gördüm, yazmayı sevdim;
toprak terledi, soğuktan yarılıp dökülürken kayalar,
terleyen toprağı, eriyen karı, odun külünü sevdim;
kaçtım hep aynı saatlerde baba evinden, bir daha,
nalın seslerini, pamuk ve küsbe kokularını sevdim;
masal dinlemedim, oyun oynamadım Millet
Bahçesi'nde,
annem yalnızdı, babam hapisti, hapisteki babamı
sevdim;

kalın bir örtü gibi inerken üzerimize ölüm dokusu,
bu dünyada kini değil sevda paylaşanları sevdim.

Ankara, 20.6.1981

YANMA

Geri çekilmişti gökyüzü
geri çekilmişti baharın suları
elma çiçekleri de çekip gitmişti.

Doğru muydu bu uğursuz haber, —
yağmurun çoktan unutulmuşken adı —,
bir düş özlemi, bir çılgın koşu;
belki de ertelenen bir sanrı
canı ağzında?

Karantina çarpıları kapılar üzerinde;
yeniydi duvarlar, duvarlar beyazdı,
taze kireç kokuyordu sokaklar;
ve bir kan yalnızlığı o beyazın altında.

Ankara, 28.6.1981

CAN ACISI

Hiç adım olmasın isterdim
en küçük fısıltısı olmayan günlerde;
çünkü çevrem ölüm çıvgınları.

Hiç adım olsun istemezdim,
rüzgârların dalgın bir anında
bir dala takılıp orada kalsın.

Adım bir saman olsun sel sularında,
adım bir boş kandil batık geminin yanında.

Ankara, 3.7.1981

SANCIMAK

Bir dalgıcın ağır ağır yüzeye çıkması gibi
ansıdığın şeyler var solgun zamanlardan;
bir hızlı tren penceresindesin, bakıyorsun,
telgraf direkleri geri geri kayıyor uçarak,
duruşlarıyla, bakışlarıyla sana benzeyen şeyler;
kendinle göz göze geliyorsun, bir an, bir ara,
istasyon evinin küçük penceresinden bakan
gür saçlı, sarı benizli çocuğun gözlerinde.

— Bir patlama, binlerce cinmısırı donanması;
küller atında tüten bir kömür ocağı sancın.

Ankara, 12.7.1931

KANARA

I.

«Her ozan acıyı, şaşkınlığı, sevinci tanımıştır.»
Böyle yazmış Cesare Pavese, Torino'lu ozan,
8 Ekim 1935 tarihli günlüğüne;
oysa sen ana rahminde bile değilsin,
binlerce raslantıya bağlı bir geleceğin.

Yoksun, ama varsın, olacaksın, —
hazır bunun için gereken ortam —,
bir adın olacak, bir kimliğin ister istemez,
anan baban, ataların, yurdun, tarihin...

II.

Doğmana çok var, bir dünya, bir dünya daha,
on ay yirmi üç günlük upuzun bir yol;
can çekişen kentler, hasta sokaklar, sapık evler,
orospular, pezevenkler, tefeciler, borç senetleri,
kalp imgelerin eskittiği insan yüzleri,
şiirsiz ve gölgesiz yaratıklar,
iyi tanrılar, kötü şeytanlar, ya da tersi,
askerler, başıbozuklar ve yabancılar,
ülke var, memleket var, mal-mülk var;

hepsini tanıyacaksın birer birer, bir harmanda,
acıyı, şaşkınlığı, sevinci tanıyacaksın.

III.

19 Temmuz 1981 bugün miladî takvimde,
acıyı, şaşkınlığı, sevinci tanıdın (mı?)
doğmana çok var, bir dünya, bir dünya daha,
acıyı, sevinci, şaşkınlığı tanıyacaksın,
acıyı, kederi, elemi, hicranı, yası tanıyacaksın,
içleneceksin, yüreğin işleyecek, gönlün kabaracak;
iyi tanrılar, kötü şeytanlar, ya da tersi,
yarısı aydınlık dünyanın yarısı karanlık,
iyi-kötü, siyah-beyaz, yoksul-varsıl,
alımlı bakışlar, anlamsız kaçışlar...

Yoksun, ama varsın, olacaksın; yok yolu...
en önemlisi boyun eğmemek ne olursa olsun,
en önemlisi bu! biliyor musun?

Ankara, 19.7.1981

BİR BAŞKA SESSİZLİK

Artık bu sessizlik
en verimli tarlamızdır bizim;
bir avuç sessizlik
dünyayı ısıtabilir.

Unutmayalım,
ölülerimizin de sessizliği bizimdir,
ilk ve son kalıtımızdır
bu sessizlik sağlığımızdır bizim.

Ankara, 22.7.1981

DİREŞGEN OLMAK

Çapalıyor ağaç diplerini,
kazıyor aynayı, acıyı rendeliyor.

Terliyor
alnında, tütüyor sırtında
ısınan hava.

Bozarıyor dünya,
suyu çekiliyor köklerin;
renkkörü mü? Değil!

Neyin emekçisi
işi ne bu sintinede
su alırken durmadan tekne?

Ödediği neyin bedeli,
aradığı kimlik ne,
kendine arayıp durduğu gölge?

Sorular soruyor
durmadan
bunca soruya.

Şu tepeyi ağaçlandırmakla başlasa,
bir derenin suyunu arıtsa,
kerteriz koysa günün battığı yere.

Artık bir ateşkes gerekli ona,
ve bir ev
kuşatılmış göklerin dışında.

Ankara, 30.7.1981

ULAĞI BEKLERKEN

Sarındı sarınalı yazın postuna
kulağından çıkmıyor su değirmeninin sesi

bir remilci arıyor kendine
anlattığına göre sam yelinin

olanaksız tasalanmamak; sabah-akşam
sularla sevdalanıyor otlarla konuşuyor

yakın olmak istiyor bir ağaç köküne
kara kaygu içinde hasretlerini yiyor

Rum erenleriyle dağlıyor kendini
defter eyleyecek bir yazık arıyor

konak edinmiş kendine bir kirli bedeni
gözü ufukta bir haberci bekliyor

bir ak güvercin olup konsa da göğsüme,
ölüm umutsuzluktan yaman değildir, diyor.

Ankara, 1.8.1981

ARKASI YARIN

Bir dağa vurgundu çocukluğunda
bir kaynağa vurgundu on üç yaşında
bir rüzgâra vurgundu on sekiz yaşında
bir gözeye vurgundu otuz yaşında
bir toprağa vurgundu kırk yaşında

kitaba baktılar fal açtılar remil attılar;
inanılmaz bir yorum akıllar almaz:

doğaya meydan okuyor cinsel organıyla!

Ankara, 2.8.1981

ARMAĞAN

İpek bağladı gökyüzünün dalına, adak adadı:

Erenleriyle, yatırlarıyla, eşkiyasıyla,
işçisi, köylüsü, genci ve yaşlısıyla,
celâlisi, evliyası, ozanı ve azabıyla,
başı dik, gönlü yüce, eli açık bir halk;
bilir ki sabırla koruk helva olmaktadır,
bilir ki cefa ile kazanılır sefası sürülen,

İpek bağladı gökyüzünün dalına, ve
son sözünü söyledi tomurcuklanırken doğu:

Kırk helvamı dağıtmayı unutmayın komşulara.

Ankara, 4.8.1981

GERİYE KALAN

Yağmur yağınca, boğucu havalarda, düşünürüz,
duyunca acı çığlığını posta treninin,
kapı önlerine çıkarız, kahvelere gideriz,
izmaritleri alıp götürür su, kibrit çöplerini,
boş sigara paketlerini alıp götürür denize.

Tren sesi karartma gecelerini ansıtır bize,
hep birlikte yaşadığımız pusarık geceleri;
hafifleriz, derin bir yaranın kabuğu kalkmış,
bir çocuk tenidir, pembe beyazdır yeni deri.

Ne çok şey öğrendik geçip giden günlerden:
acılar da doldurur denizi verimli toprakla,
insan sabrı yontarak yavaş yavaş bulur kendini,
sel gider kum kalır, su gider yatak kalır,
yıkılsak da gider gibi olsak da acımız kalır.

Ankara, 9.8.1981

BU GÜNEŞ BENİM VE SENİNDİR BÖLÜŞTÜK ONU(*)

(*) Yorgo Seferis, Seyir Defteri I, «Bizim Güneşimiz», I'ci dize.

GÜN GÖRMÜŞ ACILAR

Kim anlatacak sana gün görmüş acıları
çok gezen mi, çok yaşayan mı, çok okuyan mı?

Haber rüzgârları geliyor buraya kadar,—
ot yanığı, kırmızı biber, büyüyen çöp yığınları—,
kan kerterizleri dikerek geçtiği yola
geliyor buraya haber rüzgârları.

Nar gibi buruşuyor dünya kendi ateşiyle
nar gibi kızarıyor bizim acımızla.

Kim anlatırsa anlatsın gün görmüş acıları,
hasadı bol, eli açık bu yıl acının.

Gümülcine, 19.8.1981

KISMETLERİN DAĞITILDIĞI SAATTE

Kısmetlerin dağıtıldığı saatte uyandım
ekmeğimi kendi düşlerime bandım,

kısmetlerin dağıtıldığı saatte uyandım
alnıma dokundum kendi ateşimle yandım,

kısmetlerin dağıtıldığı saatte uyandım
havayı karıştırdım, suyla toprakla karıştım,

kısmetlerin dağıtıldığı saatte uyandım
tuzun gizini buldum gözyaşını yaladım,

kısmetlerin dağıtıldığı saatte uyandım
bir çitten atladım sınırları kaldırdım,

kısmetlerin dağıtıldığı saatte uyandım
cellâtı verip son kurbanı aldım.

Gümülcine, 19.8.1981

SABAHLEYİN SAAT BEŞTE

Deniz kıyısında kumsalda bir küçük baraka,
dışarda denizin paçavra, rüzgârın çamaşır sesi,
elinde bir el feneri tavanı gezdiriyor;
budaklar, çatlaklar, cıvatalar, bir örümcek ağı.
Bir mektup yazıp bunları anlatsa birine,
kağıdı bir boş şarap şişesine koysa denize fırlatsa,
sonra gidip beklese uzak bir noktasında
karşı kıyının, okuyup
pusulayı şaşıp kalsa bir tedirginin yazdıklarına:

Sigara dumanı üflüyorum el fenerinin ışığına;
tırmanıyor sarı çizgileri tavana,
kar yağmış bir çiçek oluyor iri kıyım boşlukta,
sonra dağılıyor kendi kendine dilsiz duman;

sabah olsa, kumsala çıksam, bağırsam bağırsam,
sesim kor gibi kızarsa, kızarsa yankılanmaktan,
sabah olsa kumsala çıksam, baksam baksam,
gözlerim mavileşse denizin sırçalarına bakmaktan.

İmeros, 20.8.1981

YUSUFCUK!.. YUSUFCUK!..

Yusufcuk!.. Yuusufcuk! el göçtü, biz kaldık!

Mevsim dönüyor yavaş yavaş Batı Trakya'da,
yeşil sarıya geçiyor, sarı püskül sarısına,
leylek kanadları süpürüyor tarlaları.

Pencereden çıkarsam başımı Mersin'deyim;
seslerden oluşan bir tarla,
bakımsız bahçenin hüznü,
gövdeme yumak gibi sarılan
geçmiş, gelecek dünya.

Yusufcuk!.. Yuusufcuk! el göçtü, biz kaldık!

Gümülcine, 22.8.1981

YAPILMASI GEREKEN

Ne ay vardı, ne de tek bir yıldız gökyüzünde,
Rodoplar'dan serin bir rüzgâr iniyordu
Akdeniz'e inermiş gibi yüzüne,
közlenmiş süt mısırı kokuyordu hava;
yürüdü öteki erkeklerle birlikte, karanlıkta,
bir dere sesine,
düğmelerini çözdü pantalonunun, ağır ağır işedi,
işemesi nasıl gerekirse öyle karanlığın yüzüne.

Atina, 24.8.1981

16. YÜZYIL KAHVESİNDE II. (*)

Tutuyorum bastonunu babamın tuttuğu yerden;
ondan kalan tek kalıtı öfke ve umuttan başka,
terliyor elim ateşinden, terliyor yüreğim:

— baba bak! derbentlerden geçiyorum!

Tutuyorum nabzını dünyanın,
babamın bastonunu tuttuğu yerden,
yelin sırtına binip yedi kat göğe çıkıyorum
acını ısıtıyorum söz dinlemez acımla.

Baba duy beni o yoksul mezarında,
toprağa söyle beni, sulara anlat beni;
baba gel! bu akşam bekliyorum.

Atina, 25.8.1981

(*) «16. Yüzyıl Kahvesi'nde I.», *Kentler*'de yayınlandı.

YASAK

Uyumadı gene gecenin gürültüsünden:
ağır kamyonlar, acı frenler, akla gelebilecek
bütün gürültüler,
insan sesleri kırılıp duruyordu pencere camında.

Döndü durdu saatlerce, bir yanı uykuda, uyanık
bir yanı,
uzandı saatin fosforuna baktı otel karanlığında:
saat üç asılı duruyordu sabahla gecenin arasında;
«çıldırmış bunlar», dedi kendi kendine, korkuyla,
«sokağa çıkma yasağını unutmuşlar.»

Atina, 26.8.1981

ÖLÜLER VE ÖLÜMSÜZLER

Ne çok ölü gördüm, ne çok
dünyanın sokaklarında
işe koşan mezarlar arasında
çöplükte terleyen
mezbahada sevişen
nice ölü gördüm şu sefil yaşamımda.

Nice ölümsüzü duydum
yanıbaşımda, diri seslerini
önünde bir çıplak ânın;
gölgesiyle duruyordu biri
bir kaynağın yanında,
bir uçurumu özlüyordu bir başkası,
eşiğinde oturuyordu babaevinin.

Olağan şeyler sayılıyor bunlar
günümüzde;
sorsan onlara
nasıl yemek yediklerini
nasıl içki içtiklerini
nasıl seviştiklerini anlatırlar sana.

Yeni paraların basılıp satıldığı
günümüzde,
biricik ölçü şu bence: ölçülmemek;
bir şiirde oturmak: ölçülmemek!

Atina, 26.8.1981

HAMLE ET YA KAFİR

Hamle et ya kâfir, senden korkmuyorum,
sıra sende gene, bir daha sende,
istersen zırhları, silâhları bir yana atalım,
istersen güreşe, yumruk döğüşüne çıkalım:
hamle et ya kâfir, senden korkmuyorum.

Tanıdım sayılır artık tanımam gerekeni,
kokularını alıyorum seslerini tanıyorum,
güneşe bakıp adımlarını sayıyorum,
üzüldüm, boynum büküldü, avuç açmadım;
hamle et ya kâfir, senden korkmuyorum.

Hamle et ya kâfir, acımadan, hem de aşkla,
öğrendim ki gelen geçer, konan göçer,
insan kendi yazar yazgısını, kefenin biçer;
hamle et ya kâfir, senden korkmuyorum.

Hydra, 26.8.1981

SUSAN BİR KENT

Bir kedi gördüm, kanadlı, gölgesi kendinden büyük,
bir ağaç gördüm bahçede, fildişi tarakla
saçlarını tarıyordu,
balkon çiçeklerini suluyordu uçarak bir halamız,
kumrular namaz kılıyordu kiremitlerin üzerinde.

Ne şaşıyorsun, dedi, bir serçe bir ispinoza,
her zaman bir tanık yardım eder kuyudaki yaşama.

Hydra, 27.8.1981

NE GEREK VAR YORUMA

Bir ters bir yüz, bir ters bir yüz!
sustu keçi çıngırakları, horozlar ötmüyor
ve ne zamandır kırık gönlümün aynası.

Bir ters bir yüz, bir ters bir yüz!
havayı koklayarak buluyor yolunu kör adam
kendi ayak izlerinden yolu tanıyor yaşlılar.

Bir ters bir yüz, bir ters bir yüz!
böyle örmüştü annem kazaklarımı, atkılarımı
böyle örülüyor şimdi gecenin saydam kaftanı.

Her dönemece bir işaret bırakıyor,
yolunu bulasın diye biriken acılar;
bir çarpı, bir çiçek, bir kan damlası.

Bir ters bir yüz, bir ters bir yüz!
yoruma gerek yok: yaşanılacak yaşanılacak olan.

Hydra, 27.8.1981

BİR DÜŞ

Bir taş çatlıyor ağustos güneşinde,
bir taş çatlıyor gece ayazında,
bir anahtar deliğinden doluyor karanlık,
durduğu yerde çürüyor masa, bir masa daha,
söktüğü kazağa yeniden başlıyor bir kadın;
kırkbire kadar sayıp unutuyor, tekrar sayıyor,
çürütüyor ter yüklükte duran gömleği,
dilinin paslandığını duyumsuyorsun,
pul pul dökülüyor oturduğun yerde derin,
şu musluğu kapatsa biri diye düşünüyorsun,
lâmbaya gaz koysa, fitilin ucunu kesse,
yansa lâmba, aynada yüzümü görsem.

Birden, hızla açıldı avlu kapısı, ardına kadar,
düştüğün taşlıkta bir avuç kül kaldı senden,
ne mutlu sana rüzgârda savrulup gitsen,
ama her an çıkabilir mutfak kapısından bir kadın;
bir elinde süpürge, bir elinde bir kürek.

Hydra, 27.8.1981

BU DA BİR ÖÇ ALMA

Hiç inanılmaz bir tansık bekledin mi,
bir diriliş, kızgın demiri tutmak;
hiç ateşbazlara özendin mi, simyacılara ya da,
taşı altın yapmak için değil
altını dönüştürmek için taşa,
dağla ırmağın yerini değiştirmek,
masa ve sandalyeyi uçurmak uçurtma gibi havada,
olanı olmamış kılmak, sezmek on fersah öteden
olacak olanı;
böyle şeyler istiyorum son zamanlarda,
şu sefil yaşamımda,
ateşi tutmak istiyorum,
sonra kendi küllerimle savrulmak.

Hydra, 27.8.1981

ÖVERİM BEN BABAMI

Överim, yüceltirim babamı
babasız bırakmadı beni
çünkü kendini uzun yaşadı.

Hergün öldürdüler
kâtip masasında bazan
bazan bakkalda, kahvede
hergün öldürdüler babamı.

Bir ölü babalar dizisi babam
bir aynanın içinde giderek küçülen
bir aynanın içinde gittikçe büyüyen;
güneşi çiğnedi diye
gölgeyi görmedi diye
«hayır» dediği için
«evet» demediği için uygun zamanlarda
hep öldürdüler babamı.

Ölerek yaşadı babam
ölerek uzun yaşadı
ölen bir oğulum ben de
överim, yüceltirim babamı.

Hydra, 28.8.1981

BİR ÖNERİ

Doğal karşılamak gerek bütün olanları
gecenin bittiği yerde günün başlaması gibi
denizde bir tekne, gökyüzünde bulut gibi;

yüklenmek gerek hesabını olanların;
suyun yağmura dönüşmesi gibi
toprağın otu yüceltmesi gibi;

anlamak gerek bütün olanları
bizim olmayan şeyleri yitirmemiz gibi
bulmamız gibi bizim olanları;

bu bir başlangıçtır, başlangıç olabilir;
suyun toprakla, ateşin yelle buluşması gibi:

«Erken doğan gül parmaklı şafak görününce»
dinleyin de konuşayım artık, dinleyin beni.

Ermoupolis (Syros), 30.8.1981

TANSIK

Görünmez olarak düşledim kendimi,
bir masaya, pencereye, aynaya dönüştüm,
ama gitmedim hiçbir yere,

bir bulut olarak düşledim kendimi
bir avuç yel, bir maşrapa dolusu yağmur
alıp başımı gitmedim ama;

kalmam gereken bu yerde kaldım.

Ermoupolis, 30.8.1981

PAYLAŞMA KONUSUNDA

Neyi paylaşabilirim seninle?
Sen öldürmedin mi suyu,
toprağı öldüren sen değil misin,
bir kez de sen öldürmedin mi rüzgârı,
sen değil misin öldüren
dalın ucundaki goncayı?

Paylaşacak neyim var seninle,
paylaşacak neyin var benimle?

Senin yüzünden kesilmedi mi
ocakta kaynayan süt,
senin yüzünden çoraklaşmadı mı
memesi kadınların?

Söyle neyi paylaşabiliriz seninle?

Agios Stefanos (Mykonos adası)
31.8.1981

BELİRTİLER ÜZERİNE

Günler geçmek bilmedi bu yıl, uzadıkça uzadı;
gece ile gündüz karıştı birbirine,
günler sadece gün mü, geceler yalnız gece mi?
Anlayamadık.

Güneş hiç doğmadı bazan, ay hiç batmadı,
bir tencere kapağının altına girdi bazan ikisi de,
bazan çatılara kadar yükseldi kar dağ köylerinde,
elimizde kürek gece gündüz kar küredik,
baktık ki kuma dönüşmüş kürediğimiz karlar;
günlerce rüzgâr esti karışık yönlerden
verimli topraklarımızı örttü cam tozu kumlar.

Tuhaf bir yıldı, kadınların sırtlarını dönüp yattıkları
bir yıl,
yağ bitmiş de meğer fitil yanmaya başlamış,
kimsenin aklına gelmedi lâmbaya üflemek.

Kahvelerde sabırla oturuyordu emekliler, yaşlılar,
nargile çekip gazete okuyorlardı,— bir bildikleri mi
vardı?—
kendi kendine mırıldanıyordu bir gün aralarından biri,
bir emekli defterdar:
hep böyle olur, dedi, her yirmi, yirmi beş yılda bir,
belirtileri var bunun, kokuları var, sesleri var.
Bu nedenle
öğrenebilir, kıssadan hisse çıkartabilir, neden
olmasın,
beyaz ipliği iğne deliğinden geçiren insan.

Agios Stefanos, 31.8.1981

BOŞ SOKAKLAR

Sana bakıyorum,
dişlerim kamaşıyor caneriği yemişim gibi,
kuyruğunu açıyor sabahın tavus kuşu.

Sana bakıyorum,
buluşuyor bakışlarımız iki su gibi,
ses zambakları açılıyor sokakların.

Agios Stefanos, 31.8.1981

OLMAYACAK ŞEYLER

Bir gazete parçası, o belirsiz rüzgâra yaslanmış,
üzerinde ince bir su zarı, biraz çamur.
Güçlükle söktü yazıyı genç kadın: «Dün Güven
Parkı'na üç aylık bir çocuk bırakıldı, çocuğu
bulan polis amcalar ona Kısmet adını taktılar.»

Baktı!
gülümseyen bir çocuk rüzgâra bırakıldığında bile,
boşluğa tırmanıyor kirli beyaz elleri.

«Yavrum!» dedi, aldı çocuğu yattığı çamurlu sudan,
yürüyüp gitti kırk yıllık bir anne gibi.

«Şaşılacak ne var bunda?!» diye konuştu birden,
toplanan meraklı insanlara bir yaşlı kadın,
«olmayacak bir şey yoktur ki yeryüzünde:
taş konuşabilir, ağaç yürüyebilir, uçabilir herşey,
bir gazete parçası çocuk doğurabilir çamurlu suda,

yeter ki oturup beklemesini bilelim bir yol kıyısında.»

Agios Stefanos, 1.9.1981

NASIL YAZILDILAR?

Nasıl yazıldı sence «Leylâ ile Mecnun»,
«Ferhad ile Şirin» nasıl yazıldı?

Sanırsın ki alır ozan eline kalemi
kanadlanıverir eli,
ya da koyar sazını dizinin üzerine
ve şiir konar bir kuş gibi
sazının tellerine;

herşeye inan ama inanma tansığa şiirde.

Şiir Ferhad'ın işi, Mecnun'un işi;
bir zavallı elçiden başka nedir ki ozan!

Agios Stefanos, 1.9.1981

ADA

Beni şaşırtan bir yönü vardır her zaman adaların:
bir geminin giderek büyümesi değil ufukta, ya da
demir atması bir yelkenlinin bir doğal limana;
saçlarını savuran yel kadar doğal
yakışan nişanlardır bunlar bir adaya.

Horozların tanyerini ötmesi, bir keçi çanı ufkun
altında,
incir ağaçlarının tozlanarak büyümesi virane
yapılarda,
bir sabah güneş doğarken uyanıp pencereni açınca,
«Gene bir adadasın işte!» demesi bana isimsiz bir
otun,
bir karıncanın.

Agios Stefanos, 1.9.1981

YENİ BİR ÖGE, YAŞAMIMIZDA

Bu sessizliği çekecek kadar sağlam değil çatı;
demir parmaklık yapıyor arastada demirciler
bir sessizlikten bir başka sessizliğe,
akrep/yelkovan yapmış ondan bir saat tamircisi,
gazetelerin yazdığına göre evdeki duvar saatine;—
devlet ilgilenirse eğer hemen üretime geçerim,
diyormuş—,
ses çıkarmıyor artık kahvede tavla oynayanların
zarları ve pulları,
hepyek-düşeş-dübeş kavgaları da pek kalmadı,
termóslarına soğuk ya da sıcak dolduranlar da
görülüyor zaman zaman,
geçenlerde bir ünlü yosmanın kolye yerine taktığını
görmüşler,
çift en perde olabileceğini ileri sürenler bile var
pencerelere,
besin olarak, giysi olarak kullananlar bile varmış
bir dost ülkede.

Hiçbir şey şaşırtmıyor bizi artık, bu yeni doku bile;
beklemek gerek, bir gün hiçbir hükmü kalmayacak
onun da,
nasıl olsa onun da öteki büyüler, öteki afsunlar gibi.

Agios Stefanos, 1.9.1981

TEKRARLAYAN TARİH

Birbirine karışıyor olaylar ve gerçekler tarihte;
bir bakmışsın oturmuş yargıç bütün görkemiyle
sanık sandalyesine,
bir akşam bir lokantaya gidiyorsun ki sevgilinle,
karşında yemek yiyor bir Yedikule zindancısı
harami yüzüyle.
Bir şölen masası, dolup boşalan, sahibi bazan belli,
kim olduğu belirsiz kimi zaman; diyelim ki
şeftali alıyorsun bir sıcak yaz günü manavdan,
bakıyorsun
yüz yıl öncesinin gazetesine sarmışlar,
belki de daha eskisine,
bakıyorsun dünkü kurbanın boğazını sıkıyor
bugünkü cellât.

Agios Stefanos, 2.9.1981

SORUMLULUK

Herkesin en derin uykularda olduğu saatte onun işi:
bütün gövdesiyle bir süre rüzgârın uğultusunu
dinliyor,
denizin inlemelerini, sesin öteki öncülerini,
sözcükleri tartmadan el terazisinde, paylaştırmadan
önce;
yalın olmalı, gerçek olmalı, kalem gibi dosdoğru
Yunus'un odunları gibi,
gerektiğinde acımasız, zamanında sevecen ve
yeterince
uçarı olmalı.

Önce horozlar ötmeye başlayacak, gönüllü
haberciler,
kuşlar kanadlarıyla bir güzel süpürecek havayı,
avludan avluya geçecek duvarların üzerinden kediler,
keçilerini otlatmaya götürecek bir kahverengi çoban.
kahveye çıkmadan işsiz balıkçılar, gemiciler,
aynacılar.
o bitirmek zorunda bütün işini: herkese bir destek,
bir baston, bir sopa, bir koltuk değneği, bir ip gerek;
sonra güneş doğacak, kapısını çalacak bir başka
İthaka'nın.

Agios Stefanos, 2.9.1981

DEĞERLER

«Değişen çok şey var zamanla, herşey birer birer
sırasını savıyor gözünün önünde,
bir tencere alıyorsun —ömrü ne?— tavanarasına
atıyorsun birkaç yıl sonra,
dükkân dükkân dolaşarak inatla aradığın siyah
takımı
karın değiştiriyor birkaç çömleğe, birkaç çanağa;
tıpkı bunun gibi, yıkılıyor birer birer dostluklar, aile
parçalanıyor,
gülünç geliyor bana dedem yetmiş yıl önce
yaptıklarıyla,
düşün bir ne kaldı sana-bana parasızlığın, yalnızlığın
ağusundan başka?»

Korkunç bir tokat patladı havada, sigara bir yana
gitti, rakı bardağı parçalandı duvarda.
Baktılar, ağır, mağrur adımlarla dönüyordu
fotoğraftaki yerine
bıyığı tütün sarısı miralay, 50 yıl önce ölen
büyükbaba

Agios Stefanos, 2.9.1981

ÖNEMLİ OLAN

Önemli olan tansıklara inanıp inanmamak değil
inanmak gerekip gerekmediğine bu kara
yaşamımızda;
çok görülmüştür evlerin kendi aralarında konuştuğu,
intihar eden bir kemence, ustanın ölümünden sonra,
ve her gün kocayıp ölmek bir ayna bedenlinin
yanında.

Bunlar olağan sayılan şeylerdir bugün yaşamımızda.

Dayanabildiğin kadar dayan bu it dalaşına, inatla,
adının kazınmayacağını bile bile bir kentin alnacına.

Agios Stefanos, 2.9.1981

ÇOCUK VE OĞLAK

Ayaklarından tutup sırt üstü devirdi oğlağı
önü peştamallı adam,
dört ayağını sonra bir kendirle bağladı,
başını çevirip caminin minaresine baktı,
denize doğru çevirdi kurbanın başını,
ayna gibi yansıdı bıçak, bir an, o kadar.

Birden bir kalın yağmur boşandı gökyüzünden,
denize doğru koştu çocuk meleyip sıçrayarak.

Agios Stefanos, 2.9.1981

ÖTEKİ ŞEYLER

Ne kaldı sana Mersin'den sayamazsın hiçbirini:
yaşamında hiçbir izi olmayan bir evin taş merdiveni,
terleyerek geçtiğin bir sokak, basma giymiş bir kadın
ve bir pencereden taşan mağrur fasıl sesi,
ne gerek var başkasına, bırak saymayı artık.

Şu bembeyaz adada bunca şenlikten sonra, bu
yaşta,
aradığın saçlarında bir babanın nasırlı eli.

Agios Stefanos, 3.9.1981

HAKKI ÜZERİNİZDE KALAN BAKIŞLAR

HELEN: «*Ben Troia kıyılarına hiçbir zaman ayak basmadım. Sen orada beni değil, bana benzeyen bir hayalet buldun.*»
(HELEN - Euripides)

Bir otobüse binersin, bir trene: bir bakış!
bir o kalır belleğin bir kuytu körfezinde,
içini ısıtan, çıplak, yepyeni ve dolaysız.

Sana verecek bir şeyi yok bundan başka,
bilge olmana da gerek yok anlamak için:
Truva'ya hiç gitmedi, bir görüntüydü.

Agios Stefanos, 3.9.1981

YORUM

Bütün gün oturup denize baktı
bir yüksek kayanın üzerinden;
üç direkli bir yelkenli geçti,
birkaç şilep, bir yolcu gemisi,
dalıp çıkıyordu aşağıda balıkadamlar.

Ayağa kalktı, bağırdı bütün gücüyle:
«Hey! Heeeyy!
boşuna uğraşmayın, bulamazsınız!»

Tepenin üzerinde duruyordu
dün gece boğulan ay.

Agios Stephanos, 3.9.1981

DAVUL SESLERİ

Cesedini bir koyakta bir Mersin ağacının dibinde
buldular,
kimlik aradılar üzerinde, bulamadılar, bir ip ucu?
o da yok!
üç kırmızı kurşun deliğinden başka sol memenin
altında,
bir çukur kazıp gömdüler bu kimliksiz gövdeyi;
başka ne yapsınlar?

Güneş battı, ay doğdu denizin, servilerin üzerinde,
boğuk bir davul sesi geliyordu, duydular,
toprağın altından. O zaman,
«Biliyorum, dedi köyün uzatmalı çavuşu, bu onun
kanayan yüreğidir,
Çanakkale'de de böyle olmuş, anlatır bizim yaşlılar.»

Karlovassi (Sisam adası), 4.9.1981

ÖLÜM, VB...

İnsanın bir başka yüreği de olduğunu öğrendin,
başka tırnakları, başka dişleri vardı, sökülen
ve dökülenlerden başka,
saatin vuruşlarının iki kez sayılacağı buluşmaları,
atlanarak geçilecek çorak anları öğrendin,
karanlıkta çoğalıyordu gözlerin, bağladıklarında,
okşamak için bir el, güneş yanığı ten gerekmiyordu
artık,
aynı anda dinleyebiliyordun sevdiğin bütün şarkıları,
aynı anda koklayabiliyordun sevdiğin bütün otları,
konuşmak için bir sese, sözcüklere gerek kalmadı
zamanla,
aynı anda yürüdün dünyanın bütün sokaklarını.

Ölümü öğreteceklerdi sana, sen yaşamaya öğrendin!

Karlovassi, 5.9.1981

DÖNÜŞ

Çok uzun bir yolculuktan döndün. Bir akşam alıp
götürmüşler
Kapalıydı kapatmaya zaman bulamadığın pancurlar.
boşaltılmıştı sigara dolu küllükler, toprak çanaklar,
bulaşıklar yıkanmış mutfakta herşey yerli yerinde,
musluk da su sızdırmıyor lâstiğini değiştirmişler,
mektupların okunmuş, yanıtlar yazılmış, ödenmiş
telefon elektirik faturaların, ve
görülmemiş bir gelişme içinde balkondaki
begonyalar;
içeri girdin: kedi miyavlamasına, kuş cıvıltısına
benzeyen şeyler.

«İyi, dedin, işler yolunda», kapıyı kapatmadan önce,
«hiç değilse bir yolculuğumu da bana bırakmışlar.»

Karlovassi, 5.9.1981

İLKEL SEVGİ

«Adam vur da saklayayım ağam seni,
kurban olayım yoluna!...»

Böyle söylemiş yaşlı bir köylü kadın
küçük bir iyilik gördüğü arkadaşıma.

Kaç gündür tekrarlıyorum içim sıra bu ilginç cümleyi,
gökler gürlüyor, dolu iniyor bir dar sokakta,
vefa duygusu, insan onuru, balta girmemiş orman,
kurşun geçmez karanlığı sonra bir yalın sevginin.

Karlovassi, 6.9.1981

BİR ADAM

Koşuyor adam, yıllardır koşuyor sokaklarda,
yarışıyor yorulmadan otobüslerle, arabalarla,
keskin fren sesleri çıkartıyor kavşaklarda,
düzlüğe çıkınca sürüklüyor partal ayaklarını;
yorgun lokomotifi o soğuk, kırklı yılların,
cepheye asker götürüp yaralı ve sürgün getiriyor.

Karlovassi, 7.9.1981

CEP AYNASI

Hiç kuşkunuz olmasın kesinlikle sorulacak hesabı
bu park sırasında unutulan cep aynasının:

göçmen kuşlar gitmişti güneye, sıcak ülkelere,
artık sığmaz olmuştu içimizdeki utanç yüzümüze,
bir yandan korkuyorduk bir yandan büyüyordu
korkumuz,
lâğımlar patlamıştı, işi başından aşkındı kasapların,
tahtakurusu kemiriyordu üzerinde yemek yediğimiz
yazı yazdığımız masayı,
birkaç çatı çökmüştü damlardaki sineğin
ağırlığından,
zaman zaman sızıyordu kapı aralığından, bacalardan
birkaç yabancı gölge.

Biri gelmiş, oturmuş şu park sırasına, çıkarmış cep
aynasını,
ıslık çalmış, saçını taramış, dilinin pasına bakmış,
birkaç sivilce patlatmış,
kısmış gözlerini, bakışlarını bir kalem açacağında
parlatmış.

Karlovassi, 7.9.1981

NİCE BİN KERE KAÇARSAN YEDİ DERYALAR GEÇERSEN(*)

(*) Yunus Emre'nin bir dizesi.

KIRIK AYNA

Karpuz sergileri, karpit lâmbası, ispermeçet mumu:
üç büyülü sözcük;
gece vardiyasından dönen on iki yaşında bir çocuk,
«çocukluğum» dediğin senin, takılıp gittiğin
peşinde bir gazelin.

Bir mevlût sesi geliyor arka sokaktan, ya da bir
evde hatim indiriyorlar,
açıp giriyorsun tahta kapısını kuyulu avlunun
burnunu denerken yanık kokusu tavadaki yağın,
eteklerini düzeltiyor, başlarını örtüyor kadınlar,
ayakkabını çıkartıyorsun eşiği geçmeden önce,
bakıyorsun baş parmağı delik sağdaki çorabın.

Çılgınca tırmanıyorsun karanlığı, soluğun kesiliyor,
bağırıyorlar ardından, yumruk kadar taş fırlatıyorlar:
«Irz düşmanı, pencereyi gözetliyordu namussuz
alçak!»

İzmir, 10.9.1981

BİR İNSAN

Güneşi petrol lâmbasının ışığında
yamçı gibi sarınır,
çarık yerine giyer kaldırım taşlarını,
ayağa fırladı bir dağ havası duyunca.

Bir gün, su toprakla konuşur, dedi,
bir gün ceviz yaprağı dağıttı herkese
bir avuç gökyüzü yerine,
siz inanmazsanız verin çocuklarınıza
onlar inanır.

Yalındı, saftı, çocuktu, mutluydu,
güvendiği bir şey vardı
belki de bir yaraydı,
işleyen, pembe bir ten dokuyan yara,
kalın, kanlı sargılar altında.

Ankara, 12.9.1981

SICAK KUMLAR

«Öyle uykum var ki başçavuşum.» Böyle dedi
ölmeden önce asker,
«öldü mü?» diye sordu bir yorgun ses,
«ölünce böyle ölmeli insan,
cabucak, acı çekmeden,
devrilen bir çınar gibi.»
Bayrak çekiyorlardı alınan tepeye.

Titrek elle açtı zarfı küçük evde küçücük
bir kadın,
taktı tel çerçeve gözlüklerini yorgun gözlerine:
«Nineciğim üzülme sakın,
yağmurlar başlamadan gelip
damı aktaracağım.»

Kapalı duruyordu masada öteki yeşil zarf,
üzeri daktiloyla yazılmış, resmi başlıklı olan.

Ankara, 13.9.1981

ÖLÜME GEÇİT YOK

Yalnızlığı tut elinden dostça kaldır ayağa
sessizliği tut elinden yürümeyi öğrensin
acımızı fısılda rüzgârın kulağına kamışlar inlesin
vefayı çağır seni beklemektedir.

Ölüme geçit yok yoksul mahallemizde;
isterse okulun temeline kurban olabilir.

Ankara, 14.9.1981

RÜZGAR, KARINCA, TARİH...

Rüzgâr asmıştı kendini çınar ağacına,
«ölüm Allah'ın emri, dediler, ama niçin
kıydı böyle kendine,
gençti, yiğitti, geleceği parlaktı,
elini sallasa ellisi, pullusu ve tellisi.»

Güzdü,
yağmur yağıyordu bardaktan boşanarak,
iliklerine kadar ıslanmış bir karınca
sığınacak bir delik aradı
yağlı kendirin lifleri arasında.

«Sana bir sır vereyim, dedi; karınca
yağmura:
intihar etmedi bu rüzgâr, onu astılar.»

Ankara, 15.9.1981

DENEY

Gözlerini kapattı, denemek için körlüğün aynasını,—
kimbilir tutsaklıktı, özgürlüktü belki—,
kayısı kurusu bir güneş duruyordu gözkapaklarının
üzerinde,
pembe, kısık bir gaz lâmbasının turuncu ışığı,
uçuşan birkaç leke, ise bulanmış örümcek ağları,
kurumlu ve kara;
bir kadın saçlarını tarıyordu balkonda
yıkanmış kadın ve sabun kokusu dağlıyordu otları,
çavlanı tırmanıyordu balıklar bir dağ ırmağında,
saydam bir pencereden deniz dipleri görünüyordu,
dağda bir mor tülün altında tavşanlar, sincaplar,
geldi bir çift muhabbet kuşu kondu zayıf omuzlarına;
üstüpüyle siliyordu yağlı yüzünü bir işçi
yüzü dolunaya dönüştü bir lacivert gökyüzünde;
kollar, bacaklar, memeler, takma kirpikler ve gözler
mavi, yeşil, kahverengi, kestane, elâ;
ballı bir çiçeğe tırmanıyordu arılar çiçektozları
içinde kanadları,
koza içinde kımıldamaya başlıyordu ipekböceği
kurtları,
dipsiz bir çukurdaydı görmek için doruğu gözlerini
açtı.

Gözlerini açtı, yavaş yavaş, karanlık süzüldü ışığın
içinden.
Baktı,
piyango biletlerini diziyordu kötürüm satıcı karşı
kaldırımda.

Ankara, 16.9.1981

HÜCREDE

Saydı, on iki kez vurdu duvar saati karanlık odada,—
gerçek öğle zamanı da olabilir derin gece yarısı da—,
birden yaşamaya başladı iki zamanı aynı anda:
bir yanı bol sebzeli soğuk biralı öğle sofrasındaydı,
dişlerini fırçalıyordu uykudan önce öteki yanı,
bir yarısı düş görüyordu, düş gördüğünü biliyordu
öteki yarısı;
binlerce parçaya bölündü birden binlerce küçük
evren,
onlar da bölünüyordu daha küçük evrenlere.

Saat bir kez daha vurdu. Bekledi başka vuruşları:
bir değil, çıplak bir değil, on iki artı birdi
saatte vuran.

Ankara, 16.9.1981

GEÇİT

Işıklar söndü birden konuşmanın beklenmedik bir
yerinde,
kitabın, defterin, kalemin beklenmedik bir yerinde,
el yordamıyla yürüdü pencereye, perdeyi açtı,
aralar gibi bir yoğun sisi bir dağın tepesinde,
tektük ışıklar vardı sağdasolda, çerçeveli boşlukta
yanıpsönen ateşböcekleri,
devriye kamyonlarının homurtusu karışıyordu
ağustosböceklerinin sesine,
yoktu kirli kent, —bu kaç kez deneyip beceremediği
büyü—,
ya yoktu, boynu vurulmuştu omuzlarına yakın bir
yerden,
ya da dört bileği;
yavaş yavaş kapattı perdeyi bir yokluğun bir hiçliğin
üzerine, ve konuşmaya başladı,
inançlı. dingin bir sesle tekrar kaldığı yerden.

Ankara, 17.9.1981

BİR BAŞKA PENELOPE İÇİN

Hergün üç kez aynaya bakardı
tutmak için güzelliğini,
yavaş yavaş sığlaştı ayna, aldırmadı:
bir gün saçlarında ilk ak
ve iki kırık çizgi dudağının kıyısında.

Mayıstı, dolunay vardı,
uzaktan uzağa köpek havlamaları,
çırılçıplak soyundu yürüdü kırlara doğru,
elinde bir kırık ayna
koltuğunun altında gelinlik yastığı.

Ankara, 17.9.1981

HACİVAT

Telefon çaldı, «Hacivat!», dedi karşıdaki ses,
tanımadığı,—
acıyor muydu, kızgın mıydı, öç mü alıyordu?—,
açtı masanın çekmecesini, kimliğini, kağıtlarını
yerleştirdi bir zarfın içine;
balkona çıkıp fırlatıp attı bütün anahtarları.

Yağmur çiseliyordu dışarda, kırk ikindi yağmurları,
ağır ağır yürüyordu kalabalıkta itişe kakışa,
peşinde bir yığın kimsesiz çocuk, bir yığın aylak,
bir tellâl bağırıyordu beyninin dört beş yerinde,
boğuk sesiyle, davuluna vurarak:
«Ey ahalî! Karagöz'ünü arıyor bir acemi Hacivat!»

Ankara, 18.9.1981

GENÇ RESSAM

Güneşin doğmasıyla koşuyordu küçük pencereye;—
parkta çam ağaçları, bir çeşme, çiçek tarhları,
çocukların oynadığı bahçede salıncaklar, kaydırak,
sırada oturmuş gazete okuyan emekliler, yaşlılar,
bazan duran, bazan topallayarak yürüyen yaşam—,
gözlerini dikmişti bir ip ucu yakalamak için,
çözmek için gizini çeşme ile çamların.

Bir gün bağırdı güneş batarken bir yaşlı çam:
«bunca sabırsızsan eğer yer değiştirmeyecek kadar
ben çeşmenin yerine geçeceğim yarın
çeşme de bekçi kulübesinin oraya.»

Şimdi perdeleri kapalı bir boş odada
boyalarla boğuşuyor genç ressam.

Ankara, 19.9.1931

SESSİZLİĞİN DE DUVARI

Çünkü bir ses duymak istiyordu ne olursa olsun,
yoksa sessizlikten sağır olacaktı;
balkona çıktı bağırdı, ama kendisi bile duyamadı
kendi sesini,
bir daha, bir daha denedi —boşuna— bir «heeey!»
bile çıkmadı ağzından.
Sessizce ağlamaya başladı, sıcak balkona yağıyordu
gözyaşları, ve aşağıdan
kırılan cam sesleri geliyordu, dökülen alçıların sesi;
«*kim bağırdı?*» diye soruyordu birbirine kalabalık,
«*can kurtaran yok mu?*» diye bağırıyordu biri.

Süzülerek bir güvercin gelip kondu balkon demirine:
«Ne bağırıp duruyorsun sabah sabah deliler gibi,
sessizliğin de duvarı vardır, söylemediler mi sana?»

Ankara, 20.9.1981

MASAL

Bunlar çöllerini vahalarını hep yanlarında taşırlar
yangınlar olur yurtlarında bir yanda su baskınları
su yetişmez ateşe ateş uzak durur sudan
bir tepeye çıkıp yanan ovaya bakarlar.

Oturmuş masal anlatıyordu göğün kerevetinde,
aslanın önünde ot, kuzunun önünde et
ve baba beşiği sallıyordu bazı çocuklar.

Ankara, 20.9.1981

DİŞLERİN SAĞLAM MI?

Ömrünce uğraştın bir doğru çizebilmek için iki nokta
arasına,
saçların ağardı, sırtın tutuldu, nasıl bağladı
parmakların,
başını çevirmeden çiçek bahçelerinden geçtin,
karını okşamadın, çocuğunu hoplatmadın dizlerinde,
kaç kez öldün kimbilir, kaç kez dirildin,
bir şey bildiğim varsa o da bir şey bilmediğimdir,
dedin gururla,
kanıtlamak için, yüceltmek için alçak gönlünü.

Biliyorsun dünyanın çapını, yedi kat evreni,
biliyorsun sıfır derecede donar su yüz derecede
kaynar,
rengi ne sessizliğin, özgül ağırlığı ne, var mıdır
kaynama noktası,
simgesi ne, kapıları açmak ve sandıkları
boşaltmaktan başka?

Dişlerin sağlam mı sıkacak kadar?

Ankara, 20.9.1981

GELECEK GÜNLER

Gözleri hep yerde, sabahtan akşama dolaşıyordu
sokakları,
kapı önlerinde duruyordu, balkonların altında,
çöplükleri karıştırıyordu;—
eski paralar, çatal-bıçak-kaşık, muskalar, hamaylılar,
boş şişeler, yırtık mektuplar, posta pulları,
fotoğraflar,
yanmış kitaplar, kırık aynalar, nişan yüzükleri,
tırnak, deri, kemik ve gazete parçaları, gözyaşları—,
boynunda bir meşin torba, sırtında keçi kılı çuval.

«Kanıtlar, diyordu, bunlar yaşadığımız günlerin
gönülsüz tanıkları,
unutmamak için, gerektiğinde alnımızı ateşle
dağlamak.

«Başım yerden kalkacak bir gün, belim de
doğrulacak,
emekli olup gül yetiştireceğim, cins tavuklarım
olacak,
ne gördün? diye sorduklarında, tavanarasını
göstereceğim parmağımla. O kadar!»

Ankara, 21.9.1981

BİR YÖNTEM

Bu yeşil, diyorlar, sana, bu kırmızı, bu ak, bu da
kara:
renkleri öğretiyorlar;
bu sekiz, diyorlar, bu yedi, üç, iki, bir ve sıfır.
Sıfır mı? Sen sıfırsın!
Bu masa, diyorlar, sandalyeyi, kapıyı, pencereyi,
camı, çerçeveyi gösteriyorlar,
bu tavus tüyüdür, diyorlar, bu sağın, bu solun, bu
önün,
bu arkan, bu toprak,
bu gökyüzü, bu da sen;
sınavlar: yazılı yazın,
sözlü güzün, uygulama kışın, bütünleme baharda.

Masa kılığına girmiş sandalye, kalemin şapkasını
silgi giymiş,
kırmızı bir sekiz süpürgeye binmiş gökyüzünü
sarıya boyuyor;
hepsinin gözü sende, sabırsızlıkla bekliyor hepsi
«hayır»ı «evet»ten ayıracağın zamanı.

Ankara, 21.9.1981

BOSTAN KORKULUĞU

Bir bostan korkuluğu şimdi bir dörtyol ağzında:
iri bir kadın memesinden yapılmış yüzü,
burnu yok, kulakları yok, ağzı yok,
sırtında bir partal jaket, kelebek kıravat boynunda,
belden aşağı yamalı bir ekose etek;
kargalar konuyor omuzuna yağmurdan önce,
leylekler havalanıp Afrika'yı buluyor.

Belli değil mutlu mu mutsuz mu karamsar mı...
gece ile gündüzün hepsi onun değil madem ki,
bostan korkuluğu olmak yeğdir, ve mutlaka,
renkli bir pencere camının ardında oturmaktansa.

Ankara, 21.9.1981

OLASILIKLAR ÜZERİNE

Kesinlikler kadar
olasılıkların da sözü geçer
şiirde ve yaşamda:
örneğin bir kapı var, kapalı,
ne olabilir bir kapalı kapının ardında?:
Bir mektup bir yabancı ülkeden gelen
sana yanıtlar, sorular getiren,
bir çiçek saksısı
toprağı değiştirilmiş
kuru yapraklar ayıklanmış sulanmış,
bir güneş, bir vadi, bir tepe,
bir deniz, bir görev: özgürlük,
bir asansör boşluğu da olabilir
kapıyı açtığın anda
tuğlayla örülmüş kireç kokan
bir genç duvar ya da,
balkona da çıkabilirsin,
bir çam korusuna.

On adım, pencereden
kapalı kapıya, o kadar;
ayağa kalk, gerin,
uyuşukluğu geçsin ayaklarının.

Ankara, 22.9.1981

GÜNAYDIN

Severim, erken uyanırım sabahları, perdeyi açıp
merakla sokağa bakarım:
fırıncı sıcak ekmekler bırakmış karşı bakkalın
sandığına,
kitapçının kapısında birkaç gazete tomarı,
ve birkaç solgun ışık karşı pencerelerde.
Korkuyla bakarım sokakların boşluğuna
yoksa bir insan, yoksa bir kedi, yoksa bir köpek;
kaç kez sokaklara fırladım doğarken güneş,
dünyayı kokladım tepeden tırnağa, kentin uyanışına
baktım.

İster olsun, ister olmasın ölüm, vız gelir!
Günaydın komşular, günaydın! günaydın! günaydın!

Ankara, 22.9.1981

FAL

Bulutu kendine kılıç yapmış,
gönlü ferah, üç vadede bir yol görünüyor,
bir devlet kuşu gelip konmuş başına,
sırtında bir dolunay taşıyor ki
kırkbir kere maaşallah; artık
kendine yeni bir yüz arıyor—
tabaklanmış, şaplanmış bir yüz—,
kaç yüzü vardı yüz dayanmıyor artık,
oysa kol yerine kanadları bile vardı bir zamanlar,
ve uçlarında ağırlık olarak kurşunlar
yerden kesilmesin diye ayakları;
bir yüz yaptı kendine cam kırıklarından
bir derviş yüzü bulacağını sanarak,
gidip kömürlükte aynaya baktı,
çatlayıp ömürcek ağına dönüştü surat.

Yıkadıkça kızarıyor ellerindeki kan.

Ankara, 23.9.1981

YERSARSINTISI

Boğulacak gibi oluyor bazan, silkinip uyanıyor,
ter içinde, yorgun, yükselmiş yürek atışı,
bakıyor, o, ana rahminde sekiz aylık bir çocuk:
hafifçe aralık ağzı, yüzünü korurmuş gibi kolları,
kalçası küçük bir kumul beyaz örtünün altında;
sıcaklığın üzerine bırakıyor ürkmeden elini,
tam bu sırada bir keçi sürüsü iniyor ağır ağır suya.

Ankara, 24.9.1981

ÇANAKKALE

Her yıl iki kez başını eğerek geçiyor güneş,
duman kaçıyor rüzgârın gözüne, duruyor,
duyuyoruz, boru sesleri geliyor yerin altından—,
kazma kürek sesleri, komutlar, koşuşmalar,
belki de bir mekkâre geçmiştir, tökezlemiştir
bir topçeker—,
hummalı bir hazırlık, sanki bir karşılama.

İki kişi konuşuyor gölgenin içinde, fısıltıyla:
— Herkes tamam mı Ali Çavuş taburda, diyor biri,
akşam sayım yap bakalım, unutma sakın, yarın
18 Mart, herkes çakı gibi olmalı.
— Nasıl unuturum?! diyor öteki. Geçen yıl hamileydi
benim küçük torun, artık meraktan çatlıyorum.

Ankara, 25.9.1981

AY TUTULMASI

Arabanın tekeri kırıldı ve denize düştü ay,
derinlere gitti;
gece karanlık oldu, yıldızlar yerlerinde kaldılar,
tesbih olup döndüler gökle birlikte.

Ay tutuldu, diye, bağırdı biri, devrildi arabası;
toplandı herkes köyün küçük alanına,
kiminin elinde su tenekesi, kiminin tencere, tava,
kapkacak çalarak kurtardılar ayı.

İğilip baktı çocuk avludaki kuyuya, güldü,
kuyunun dibinde duruyordu ay. Dedi:
«Hem ay, hem bunlar deli, zırdeli,
üstelik oyun oynamayı da bilmiyorlar,
yazık! nasıl da unutmuşlar.»

Ankara, 26.9.1981

KÖTÜ HUYLAR

«C'est le poète qui console l'humanité.»
(Chants de Maldoror, Lautréamont.)

Kıskançlıklar, kara çalmalar, suçlamalar, kavgalar,
incir çekirdeği doldurmaz bencillikler, paylaşılmış
dünyalar,
sıcak kum gibi parmaklarımızın arasından akıp giden
yaşam.

Bayramlar gelip çattı, bayramlar gelip geçti,
kapılar kapalı, pencereler kapalı, payandalanmış;
derken ustalar geldiler, onlar da dışardan çivilediler,
bacaların ağzını tuğlalarla ördüler.

Böyle, içerdeyiz, seslerini duyuyoruz geçerlerken:
gazeteci, eskici, yoğurtçu, salepçi, lehimci, kalaycı,
ayak seslerinden tanıyoruz yaşlı postacıyı da,
adlarımızı vermişler kapalı kapılara.

Öğrenmeye başladık anadilimizi, kara halkın dilini,
birkaç kişi var dilsiz alfabesini öğreniyor karanlıkta,
birkaç delikanlı da kör yazısına çalışıyor,

«Ozan insanlığı avundurmak zorundadır», diyor biri.

Ankara, 27.9.1981

YALNIZLIK

Bir dize gerek bana
bir başka yüreğin emeği
bir başka yüreğin elini tutan.

Yürüyebilirim, göze alabilirim o zaman,
sokakların sessiz karanlığını.

Ankara, 27.9.1981

YATAY DURUMDA

«Terra pestem teneto
Salus hic maneto
In meis pedibus.»

Sırt üstü yatıyor katı döşemede,
uyku değil, belkemiği, bir başka zorunluluk;
denizin dibinden bakıyor tavana:

anlamını soruyor kendine bir şeyin,
«dün» neydi geçmişte, bugün,
«bugün» nedir ve ne olacak «yarın»?

Denizin dibinden bakıyor dünyaya,
göğsünün üzerinde kocaman bir kaya,
bir adaya zincirli ayak bileklerinden,

demir atmış tutsak tekne bulanık suda
—toprak ağrımı alsın sağlık ayaklarımda kalsın—
aşılmaz bir yüz bir gövdeyi duyarak yaşamak.

Ankara, 1.10.1981

SABIRLA KORUĞUN HELVAYA DÖNÜŞMESİ

Bir damla mürekkep daha damlattı su bardağına—
ne zaman başlamıştı, kim başlattı, neden? önemi
yok bunların—,
birden mavileşti su bir açık denize dönüştü,—
anımsa, ilk damla bir kılcal damardı, mavi
ya da dağınık bir örümcek ağı,—
ister Akdeniz deyin, ister Kızıldeniz, ister bir
başka özel ad verin;
durgun bir denizdi o anda bardağın içinde
uçsuz bucaksız mavilik.

Ankara, 2.10.1981

ZİNCİRE VURULMUŞ DURUMDA

I.

Çivilenmiş olduğu kayada,
ama yapmış yapması gerekeni,

belliydi olacak olan
ateş tohumunu çaldığı zaman,

prangaya vurulmuş
bir ıssız kayalıkta

sonsuza kadar yargılı
işkencenin işkencesine;

kıyamaz canına, özgür değil,

ölümsüz.

II.

Cellât mı özgür
yoksa ateşi çalan mı?

kendi gücünü biliyor insan;
ayaklanmıştır:

özgürlüğün darası yok terazide.

III.

Aydınlandı kentin pencereleri
bir evde balık kızartıyorlar
bir hekim koşuyor elinde çıra
yavaş yavaş çölden çıkıyor kent,

Kafkasya'dan o görüyor bunları.

Ankara, 4.10.1981

ELLER

Hiç baktın mı eline? İkisine birden?
istersen tavşan gölgesi çıkar beyaz duvara
istersen yaşam çizgine bak avucunu açıp
istersen bir pınardan su iç bir avuç
ıslak saçlarını okşa oğlunun durmadan
istersen bir yumruk yap kapıyı tut
istersen tetiği çek yüreğin kaldırırsa
istersen dilsiz dilini öğret on parmağına.

Ne mutlu, iki elin on parmağın var, ne mutlu!
güneş saatini kurabilirsin dünyanın her sabah!

Ankara, 5.10.1981

VE O ADAMLAR

Zerzavatçılar, diyor, naneciler, bozacılar, yoğurtçular,
bağıra bağıra geçmişlerdi dört mevsim bütün
sokaklardan,
gözleri toktu, zengindi gönülleri, kiminin sesi güzeldi,
bir çalar saatti varlıkları kapımızın önünde,
hayat ucuzdu, on kuruşa bir kilo et, iki paraya bir
kilo sakız leblebi, —ne bileyim
öyle değildi belki de ah akıl mı kaldı bende
öldürecek beni şu romatizmalar
herşey siliniyor birer birer aklımdan—,
hiçbiri, hiçbir şey kalmadı şimdi bana o zamanlardan;
nerede bu adamlar, o sesler, neredeler, ne
yapıyorlar şimdi?

— Sorsana yavrum şu memur beye, ben kimim,
neyim, neredeyim?

Ankara, 8.10.1981

SESSİZLİĞİN BIÇAĞI

Sessizliğin bıçağı uyuyor kayanın üzerinde
sessizliğin bıçağı kuruyor kayanın üzerinde
sessizliğin bıçağı oyuyor kayayı
yüreğine dayanıyor sessizliğin bıçağı.

Su dolu sessizlik, cam dolu, küfür dolu,
her boyda, her gövdeye, her ele, her ayağa
her kapı eşiğinde, her avluda, her masada,
her gömlekte, her yelekte, her mintanda
sessizliğin bıçağı yarıyor kemiği
sırtını kazıyor sessizliğin bıçağı.

Dağın doruğunda, derinliklerinde bir okyanusun
Kaf Dağı'nın arkasında, kanadlraında Anka
Kuşu'nun
Kitab'ın cümlesinde, kumsalın sıcak sözünde
ağız açıyor sessizliğin bıçağı bir dil yapıyor.

Ankara, 12.10.1981

SU

Suyu içti
suyla ıslattı saçlarını
su döküldü bir yaz gecesi
suyu giyindi sırtına
su falına baktırdı
suyla dağlattı yüzünü
suya attı kendini
suyla sevişti
suyla kutsattı kendini,
yağmur duasına çıktı.

Kuyular kurudu
sarnıçlar delindi
çatladı testiler
suyu emiyor sessizlik.

Suyu emdi sessizlik!

Ankara, 13.10.1981

YAŞAMA İNANMAK

Bir ayraç açın uçsuz bucaksız olsun
kaldırın kapakları sonra, aksın sular.

Durdurun dünyayı, durdurun beni,
bir ayraç açın kocaman; bir kar
sızıntısı olmak istiyorum bir sıradağda
ilk sümbülle bakışmak istiyorum
ter kokusunu duymak istiyorum bir karacanın
okşamak istiyorum bir kenti, duymak istiyorum
hayvan sıcaklığını bir sabahın;

bir dağda yangın kulesi olmak istiyorum.

Ankara, 15.10.1981

ÖDÜNÇ VEREBİLİR MİSİNİZ ADINIZI BANA?

Ödünç verin adınızı bana
bir yüz, bir ses bulayım
ödünç verin gölgenizi bana.

Ödünç verin adınızı bana,
kabuğumu kırmak istiyorum,
bir yangını giymek istiyorum.

Ödünç verin adınızı bana
karanlığı burmak istiyorum
kuyudan çıkmak istiyorum.

İzin verin adınızın yanında dursun,
size konuk olsun adım biraz.

Ankara, 20.10.1981

TAŞ OCAĞI

Alıyor kalemi eline ağaç kuruluğunu duyarak;
bir sözcük, virgül, bir sözcük daha ve nokta.
Soru işaretleri, ünlemler, bağlaçlar, suskunluklar, acılar

yalnızlıklar.

Karanlık tülbent eridi:
yonttum ben bu dizeleri sessizliğin taş ocağından.

Ankara, 6.12.1981

DİNG BEYGİRİ

Başım dertte,
boynuma yol görünüyor her vadede,

nedir bu bendeki kuşlara özenmek
yoksa bir bukağı mı var
ayağımda (ayaklarımızda)?

Yürüyorum, kan sisinde ayaklarım,
boynumun külçesi kaldırımda.

Uçamıyorum. Doğru. Kan ve sis.
Boynum. Külçesi. Kaldırım.
Ertelenmeyen tarih: ding beygiri.

Ankara, 21.12.1981

YILBAŞI

Rüzgâr kurudu, rüzgâr dondu.
Kanadlarını kapatarak geçiyor kuşlar
ebemkuşağının altından.

Rüzgârın adı poyraz

belki de karayel

sorma bana!

Sorma bana!
balkonda ekmek arayan serçelere sor
yoksulluğun adını.

Ankara, 31.12.1981

KİM İNANIR?

Son toprağı da attılar gömüte
çiçekler koydular üzerine,
beyaz bir güvercin havalandı
servilerin arasından,
«bu onun ruhudur!» dedi bir sarhoş.

Karşımda oturan esmer tenini düşündüm,
kuruyan tuzları, alnına yapışan perçemi,
birkaç su damlası vardı memelerinin arasında.

Konuşmuştuk o gün bir deniz köyünde,
elini açmıştım, bana «ihtiyar» demişti.

Güvercini gösterip şimdi, o beyaz güvercini,
«bu onun ruhudur!» diyorlar bana.

Mavi Tren, 18.3.1981

İÇİNDEKİLER

İÇ DENİZ

Azar azar, I, II, III. / 9
Çöl karanlığı / 12
Sancı / 13
Zonklama / 14
Sular kararmak / 15
Toprakta yalnayak yürümek / 16
Sabaha karşı / 17
Oğullarımız / 18
Sevdim / 19
Yanma / 20
Can acısı / 21
Sancımak / 22
Kanara I, II, III. / 23
Bir başka sessizlik / 26
Direşgen olmak / 27
Ulağı beklerken / 28
Arkası yarın / 29
Armağan / 30
Geriye kalan / 31

BU GÜNŞŞ BENİM VE SENİNDİR, BÖLÜŞTÜK ONU

Gün görmüş acılar / 35
Kısmetlerin dağıtıldığı saate / 36
Sabahleyin saat beşte / 37
Yusufcuk... Yusufcuk!.. / 38
Yapılması gereken / 39
16. yüzyıl kahvesinde II. / 40
Yasak / 41
Ölüler ve ölümsüzler / 42
Hamle et ya kâfir / 43
Susan bir kent / 44
Ne gerek var yoruma / 45
Bir düş / 46

Bu da bir öç alma / 47
Överim ben babamı / 48
Bir öneri / 49
Tansık / 50
Paylaşma konusunda / 51
Belirtiler üzerine / 52
Boş sokaklar / 53
Olmayacak şeyler / 54
Nasıl yazıldılar? / 55
Ada / 56
Yeni bir öğe, yaşamımızda / 57
Tekrarlayan tarih / 58
Sorumluluk / 59
Değerler / 60
Önemli olan / 61
Çocuk ve oğlak / 62
Öteki şeyler / 63
Hakkı üzerinizde kalan bakışlar / 64
Yorum / 65
Davul sesleri / 66
Ölüm, vb,... / 67
Dönüş / 68
İlkel sevgi / 69
Bir adam / 70
Cep aynası / 71

NİCE BİN KERE KAÇARSAN, YEDİ DERYALAR GEÇERSEN

Kırık ayna / 75
Bir insan / 76
Sıcak Kumlar / 77
Ölüme geçit yok / 78
Rüzgâr, karınca, tarih... / 79
Deney / 80
Hücrede / 81
Geçit / 82
Bir başka Penelope için / 83
Hacivat / 84
Genç ressam / 85
Sessizliğin de duvarı / 86
Masal / 87
Dişlerin sağlam mı / 88
Gelecek günler / 89

Bir yöntem / 90
Bostan korkuluğu / 91
Olasılıklar üzerine / 92
Günaydın / 93
Fal / 94
Yersarsıntısı / 95
Çanakkale / 96
Ay tutulması / 97
Kötü huylar / 98
Yalnızlık / 99
Yatay durumda / 100
Sabırla koruğun helvaya dönüşmesi / 101
Zincire vurulmuş durumda, I, II, III. / 102
Eller / 105
Ve o adamlar / 106
Sessizliğin bıçağı / 107
Su / 108
Yaşama inanmak / 109
Ödünç verebilir misiniz adınızı bana? / 110
Taş ocağı / 111
Ding beygiri / 112
Yılbaşı / 113
Kim inanır? / 114

YEDİ DERYALAR GEÇSEN

ÖZDEMİR İNCE

ŞİİR

Artık bu sessizlik
en verimli tarlamızdır bizim
bir avuç sessizlik
dünyayı ısıtabilir

Unutmayalım,
ölülerimizin de sessizliği bizimdir
ilk ve son kalıtımızdır
bu sessizlik sağlığımızdır bizim.

ÖNEMLİ NOT:

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

150 Lira